

A hazai rendészettudomány állapota

RIXER Ádám¹

Bevezetés

Korábbi tanulmányomban áttekintettem a rendészeti terület utóbbi tizenöt évének lényegesebb változásait,² most pedig arra teszek kísérletet, hogy bemutassam a rendészettudomány magyarországi helyzetét. E munka nem vállalkozik teljeskörűsége, de számos olyan szempontot rögzít, amely a rendészettudománnyal összefüggő viták, további tudományos nézőpontú elemzések fontos adaléka lehet. A magyar közigazgatás-tudományról írott monográfiámban rögzített szempontokat és érveket itt nem ismétlem meg,³ de jelzem, hogy az ott leírtak számos vonatkozásban a rendészettudománnyal összefüggésben is jól értelmezhetőek.

Már előjáróban kijelenthető, hogy a rendészettudomány tárgya és módszerei tekintetében viszonylagos elkülönülést mutató interdiszciplináris tudományterület, sőt, élő tudományterület, hiszen jól látható, hogy az önmagukat is a vizsgált körbe soroló tudományos munkák folyamatosan beépítik a közigazgatás-tudományokban, illetve a védelmi tudományokban megjelenő új szubdiszciplínák, illetve határterületek friss eredményeit, így például az önállósuló integritástudomány, a kormányzástan, az identitástudományok, az e-közigazgatás, a hálózat kutatás stb. legújabb eredményeit is.

Az igazi kérdés tehát – szemben a meglepően gyakran megfogalmazódó gondolattal – nem az, hogy van-e önállósult rendészettudomány Magyarországon, hanem az, hogy a szerzők által rendészeti tárgyúként megjelölt tanulmányok révén szociológiailag feltétlenül létező rendészettudománynak *milyen a minősége*. Ennek eldöntéséhez szeretnék hozzájárulni az alábbi, általam legfontosabbnak tartott kérdésekkel.

1. kérdés: A tudományterület mely belső (ön)védelmi mechanizmusai biztosítják annak egészséges fejlődését?

A glasznoszty előtti időszakban, tehát 1985 előtt a szovjet kutatók megállapításai és a nyugati szakértők elemzései nagymértékben fedték egymást, amennyiben mindkét csoport azt állította, hogy a szovjet tudomány a szükségesnél vagy a lehetségesnél alacsonyabb összeteljesítményt nyújt. Ma már meglepőnek tűnhet, de

¹ Tanszékvezető egyetemi tanár, Károli Gáspár Református Egyetem Közjogi Intézet Közigazgatási és Infokommunikációs Tanszék Állam- és Jogtudományi Kar, e-mail: rixer.adam@kre.hu

² RIXER 2020a: 40–49.

³ RIXER 2020b.

mindkét „oldal” tudósai alapvetően egészséges (!), ámde a bürokratikus kötöttségek miatt „visszafogottabban” működő rendszernek látták a szovjet típusú tudományt.⁴ A glasznosztj utáni időktől kezdődően a szovjet korszak és a posztszovjet fejlemények értékelése a vizsgált terület vonatkozásában már sokkal kevésbé „bizakodó”, s sokkal inkább olyan tudomány képe bontakozik ki, amelyet a bürokratikus és végletesen átpolitizált közeg már olyan mértékben megfertőzött, hogy a tudomány és művelőinek szakmai minősége is nagymértékben leépuult.⁵ Ebből logikusan következik, hogy a szovjet idők tapasztalatainak felnövő tudomány regenerációs képessége, megújulási potenciálja is sokkal alacsonyabb, mint azt korábban feltételezték. Itt nem belemerve a tudományok főbb, könnyen detektálható posztszovjet sajátosságaiba⁶ a rendészettudomány kapcsán is adja magát a kérdés: sor került-e a szembenézésre, akár a lehetséges posztszovjet tünetek, akár az egyéb – a tudomány egészséges szövetét és folyamatait veszélyeztető – rendszerszintű tulajdonságok vonatkozásában? Sor kerül-e rendszeresen valamifajta őszinte szembenézésre a rendészettudomány mindenkori állapotával, annak nemzetközi mércék szerinti helyzetével összefüggésben? Mi biztosítja, hogy a nyilvánvaló szélsőségeket, szélsőséges vonásokat, esetleges negatív, romboló gyakorlatokat felismerjük, és kezeljük? Milyen organikus, a tudományterület belső törvényszerűségeiként detektálható intézményes megoldások hivatottak eme „egészségvédelem” biztosítására? Léteznek-e egyáltalán ilyen mechanizmusok?

Bő három évtizeddel a vasfüggöny leomlása után joggal merül fel, hogy vajon mekkora jelentősége lehet a vizsgált körben a posztszovjet jellegzetességeknek. Álláspontom szerint igazán élővé az teszi a felvetett aspektust, hogy nem csupán a második világháború előtti polgári értékeknek a szocializmus idején érvényesülő mélyszerkezeti kontinuitása mellett szólnak érvek, de – hasonló szociokulturális összefüggések okán – a szocializmus korabeli értékek mélyszerkezeti kontinuitása mellett is. Ez jóval túlmutat az esetleges személyi kontinuitásokon, a lassan átalakuló intézményhálózaton vagy éppen a néhány vonatkozásban változatlan finanszírozási megoldásokon is...

2. kérdés: Milyen mértékben korrumpálható a rendészettudomány?

Milyen mértékben korrumpálható a rendészettudomány? – tesszük fel a kérdést, némileg „ráfókuszálva” a mai viszonyok igazán neuralgikus pontjára. A kérdés tovább pontosítható annak felvetésével, hogy a magyar rendészettudomány rendelkezik-e azzal a minimális autonómiával, amely minden egészséges tudomány lényegi eleme, összetevője. Van-e nagyobb számban olyan kutató a vizsgált területen, aki anyagilag

⁴ KNEEN 1993: 251.

⁵ KNEEN 1993: 251.

⁶ A magyar közigazgatás-tudomány posztszovjet tüneteire nézve lásd RIXER 2016: 169–198.

és különösen a szolgálati vagy egyéb jogviszonya tartalmánál, illetve hiányánál fogva a közigazgatás szerveitől érdemben függetlennek tekinthető?

Kényes kérdés tehát a „korrumpálhatóság”, illetve az autonómiaszükséglet léte és mértéke, különösen azon hivatásos rendőrök vonatkozásában, akik szakmájuk tárgyait tudományos igénnyel is értelmezni – érteni és magyarázni – kívánják.

Szemben a rendőrként rendészettudománnyal foglalkozók körével,⁷ más hatalmi ághoz tartozó jogalkalmazóként, például bíróként rendészettel foglalkozni minden kétséget kizáróan előnyös és hasznos, hiszen a gyakorló bíró a tudomány képviselőjeként egy másik hatalmi ág termékét a józan ész, a szakmai tisztesség és a szép magyar beszéd keretei között nagyon éles kritikával is illetheti. De rendőr alezredeként lehetséges, hogy az egyik legerősebb korlát nem is a kötelező lojalitásból következő bármely elvont elvárás vagy valamely parancs (utasítás) konkrét tartalma, hanem az öcenzúra lesz... azaz könnyen előállhatnak olyan helyzetek, amikor a feltételezett külső elvárások, illetve a rendőr saját lelkiismeretének szűrőjén áthaladva a releváns tudományos vélemények elhalkulnak vagy elhalnak...

Amikor 2012. május 16-án megalakult az MTA IX. Osztályának (Gazdaság- és Jogtudományok) Állam- és Jogtudományok Bizottságának Rendészeti Albizottsága, és megválasztotta tisztségviselőit, Tóth Judit rövid felszólalásában az albizottságot a kritikai attitűd kialakítására (erősítésére) és a vizsgálódások tárgyát képező szervezetekhez képesti autonómia kivívására buzdította.⁸ Állításait jelen tanulmányom első változatának elkészülte után olvastam, de az ott megfogalmazottak megerősítették álláspontomat. A kritikai attitűd jelentőségét az adja, hogy vannak olyan kényes kérdések, amelyek őszinte megválaszolása feltételezi a témától való minimális távolságot, a jófajta szakmai függetlenséget és az abból fakadó kritikai attitűd létét.

Csupán két példát említve:

1. A 2010-es évet követően – a Magyar Zoltán Közigazgatás-fejlesztési Programban – megjelenő hivatalos elképzelések és egyes – azóta részben hatályon kívül helyezett – jogszabályi rendelkezések Magyarországon a civil és a hivatásos életpályák átjárhatóságát tüzték ki célként, a civil közszolgálat mellett nem megfelelkezve a rendészeti szervek hivatásos állományú tagjairól sem.⁹ A közigazgatási, rendvédelmi és honvédelmi hivatásrendek képviselői számára a hivatásrendek közti mobilizáció¹⁰ olyan lépésnek tűnt, amely egyszerre szolgálja az egyén hosszú távú alkalmazás iránti szükségletét és az állam rugalmas működésének szükségletét.
2. A rendőrség kapcsán talán nem túlzás a „kis gömböc” jelenségének felvetése sem, amennyiben – a lényegesebb változásoknál maradva – nem csupán a határőrség olvadt be 2008. január 1-jén a Magyar Köztársaság rendőrségébe,

⁷ Eme vonatkozásban annak sincs jelentősége, hogy egyébként a rendészettudományt azonosítjuk-e a rendőri tevékenység tudományos vizsgálatával, vagy annál tágabb fogalmi kört azonosítunk.

⁸ KARSAIK 2012.

⁹ LINDER 2020: 63.

¹⁰ PETRÓ 2014: 15.

oly módon, hogy szervezeti önállósága megszűnt, ingatlanvagyon, járművei, egyéb eszközei – mintegy 40 milliárd forint értékben – a rendőrség tulajdonába kerültek, hanem 2019. július 1-jétől (a korábbi Bevándorlási és Menekültügyi Hivatal helyett) az Országos Idegenrendészeti Főigazgatóság is a rendőrség idegenrendészeti szerveként működik, a rendészetért felelős miniszter irányítása alá tartozó központi költségvetési szervként.¹¹ És akkor az újonnan megjelenő iskolaöri feladatokról még szót sem ejtettünk... Mi lehet ennek a folyamatnak a vége? A mesében is azt olvassuk a kis gömbörcről, hogy: „Gurult tovább, s az út szélén bekapott egy kondászfíút, aki éppen javában ette a paprikás szalonját. No, hanem a kondászfíúval megjárta. Egy jó hegyes, fanyelű bicska volt a kondászfíúnál, s amikor éppen bekapta, a kés megakadt a szájában, végighasította.” Nem tudom, hogy mi fogja felhasítani a rendőrséget, illetve annak feneketlen bendőjét, de hogy ez bekövetkezik, erősen valószínű...

Vajon milyen jellegű és mélységű a tudományos kritika ezekkel az alapvető kérdésekkel kapcsolatban, van-e egyáltalán? Akad-e, aki például ezt a látványos kiscsörc-jelenséget súlya szerint értékeli – akkor is, ha egyébként a rendőrség kötelékébe tartozik?

Ma már komolyan vehető szakmunka empiria nélkül alig-alig képzelhető el, így – alátámasztandó a rendészettudomány korrumpálhatóságára irányuló felvetésemet – megvizsgáltam a *Belügyi Szemle* 2021. évi számainak valamennyi tanulmányát (ezek között az előszavakat, könyvismertetések és interjúkat is, de a nekrológokat nem). Az év során külöszámokkal együtt 16 lapszám született, és az említett megszorítással 167 önálló írást elemeztem: ezekhez rendeltlen – a többes szerzőséget is figyelembe véve – 124 szerző esetében volt egyértelmű, hogy az illető a közigazgatás személyi állományához tartozik (itt most nem megkülönböztetve a különböző jogállási törvények hatálya alá tartozókat, de nagy többségükben hivatásosként). Ez a szám némileg nő, ha azoknak a doktoranduszoknak, doktorjelölteknek a rendőri háttérét is figyelembe vesszük, akiknél ezt a minőséget valamiért nem tüntették fel; másrészt viszont levonhatjuk a fenti adatból azok egy részét, akik immár nyugalmazott rendőrök, s ekként nem állnak függelmi vagy más hasonló viszonyban a közigazgatással, illetve a rendőrséggel. A két csoport létszáma nagyjából hasonló lehet, így összességében kijelenthető, hogy a szerzők döntő többségénél valószínűsíthetőek azok a kötöttségek, autonómiakorlátok, amelyek egy aktív hivatásosnál fennállnak, amennyiben háromnegyedük a közigazgatási – ezen belül is döntően az államigazgatási – szervek személyi állományához tartozik, alapvetően hivatásosként.

¹¹ Az idegenrendészeti szerv kijelöléséről és hatásköréről szóló 126/2019. (V. 30.) Korm. rendelet 2. §-a értelmében a „Kormány a Rendőrségről szóló 1994. évi XXXIV. törvényben meghatározott idegenrendészeti szervként az Országos Idegenrendészeti Főigazgatóságot jelöli ki”, továbbá a 4. § alapján az „Országos Idegenrendészeti Főigazgatóság ellátja a jogszabályokban hatáskörébe utalt idegenrendészeti és menekültügyi feladatokat”.

A fentiekre is reagálva kijelenthető, hogy a hivatásszerűen, egzisztenciálisan a közigazgatástól, illetve az elsődlegesen állami költségvetési forrásoktól valamilyen mértékben elkülönült kutatói pozíciókra is szükség van, szükség lenne a rendészettudomány mint tudományterület valódi, tartós, hosszú távú autonómiájának biztosításához. Az autonómia fontosságát lehetetlen túlhangsúlyozni:

„Ahhoz, hogy a jogdogmatika az elmélet és a gyakorlat, a tudomány és a praxis közötti közvetítést el tudja végezni, a jogot autonóm és koherens rendszerré kell formálni, amely [így] képes ellátni társadalmi funkcióit. Az autonómiatézis egyik megfogalmazása szerint: »a jogi érvelés a nyilvános gyakorlati érvelés működőképes és létfontosságú formája, amely éppen az erkölcsi és politikai érveléssel szembeni autonómiája folytán képes ellátni a neki szánt funkciót.«¹²

Amit Jakab András és Szabó Miklós a jog(tudomány) jelentősége és önállóságigénye kapcsán állít, az könnyen rávetíthető a rendészettudományra is: némileg továbbgondolva az általuk leírtakat a következő kérdés az, hogy a rendészet(tudomány) érvei képesek-e a hasonló tárgykörre vonatkozó jogi, erkölcsi és politikai érvekkel egy sorban megjelenni. És – visszatérve a kiinduló kérdéshez – elképzelhető-e ezen autonómia, ha a jogi, illetve rendészeti érvelés előállítói súlyosan függő viszonyban állnak azokkal, akik elé – adott esetben – éppen ezen érvek állítanának korlátokat?

Tehát a hazai – képviselőinek létszámát tekintve szerény méretű – rendészettudomány fejlődése és minősége szempontjából döntő jelentőségű kérdés, hogy van-e olyan kutatóintézet stb., amely anyagilag (finanszírozását tekintve) nagymértékben független az államtól, és amelynek kutatói, munkatársai többségükben nem aktív „egyenruhások”.

3. kérdés: A kutatás lehetséges tárgyai mennyire hozzáférhetők?

A már említett Rendészeti Albizottság létrejöttékor egy további szempont is felmerült:

„Finszter Géza felhívta először is a figyelmünket arra, hogy a tudomány számára a kiindulópont a megismerés, amelyet a bizottsági szakterületek jelentős részén »a titok« védelmét övező jogszabályok (vagy sokszor a bevett gyakorlat) majd-hogynem lehetetlenné tesznek. Ezt mindenképpen ki kell küszöbölni és a tudomány állásfoglalásait a szakmai szervezeteknek az információkhoz való hozzáféréssel elő kell segíteni. Remélem, hogy ezirányban az albizottság jelentős lépéseket tud majd tenni.¹³

¹² JAKAB–SZABÓ 2015: 42.

¹³ KARSAIK 2012.

A magunk mögött hagyott évtized e tekintetben nem jelentett előrelépést. Ha fel tesszük magunknak azt a kérdést, hogy a két-, három- és négyezres kormányhatá rozatok számának csökkenése, valamint az egyéb, kifejezetten jogszabályi korlátok leépülése vagy hiánya megkönnyíti-e a tudományos igényű munkát,¹⁴ akkor a válasz egyértelműen nemleges, sőt, kijelenthető, hogy a hozzáférhetőség tekintetében éppen ellentétes tartalmú folyamat zajlott a magunk mögött hagyott évtizedben.

4. kérdés: A rendészet és annak tudománya között fennáll-e egy jófajta kölcsönös függés?

Feltevésem szerint valamely (szak)tudomány és annak tárgyai tartósan nem lehetnek egymástól jelentős távolságban, nem mutathatnak igazán jelentős különbséget azok minősége szempontjából, azaz a két jelenségcsoport nagymértékben interdependens (magyarul: egymásra utalt). Amennyiben az egyik antidemokratikus, leépült, forráshiányos, koncepciótlan, úgy az – hosszabb távon – szükségképpen lefelé befolyásolja, negatív irányba alakítja a másikat is: kizárt, hogy világszínvonalú legyen a rendészettudomány ott, ahol a rendészet nagyon nem az – és ez valamilyen mértékben fordítva is igaz. Nem állítom, hogy Magyarországon ez a helyzet, csak az összefüggésre és a kérdés jelentőségére hívom fel a figyelmet.

Tehát álláspontom szerint a rendészet minősége mérhető mértékben meghatározza a rendészettudomány minőségét is. A rendészet – némi leegyszerűsítéssel – a szocializmus utolsó mohikánja Magyarországon: 2006-ig jól megfigyelhető, hogy a felszínen demokratizálódik, igazodik, tanul, de a mélyszerkezet alig változik, a vezetés és az általános attitűdök tekintetében, jog- és életszemléletben alig-alig van változás. Hankiss Elemér még a *Diagnózisok* első kötetében szól a polgári értékek Kádár-rendszerbeli mélyszerkezeti kontinuitásáról,¹⁵ de – továbbvive gondolatát – a szocializmusbeli értékek tételes jogon túli mélyszerkezeti kontinuitása ugyanilyen létező valóság a hazai rendészetben, s ennek nyomán szükségképpen a rendészettudományban és a rendészeti oktatásban is.

E körben központi jelentőségű kérdés a szervezeti tanulás képessége, az tudniillik, hogy az adott szervezetrendszer elsajátította-e, magáévá tette-e, végső soron objektíve megítélhetően, jogszabályi alapokon, de azokon túlmenően tudatosan kialakította-e az organikus változás képességét, ennek révén – jobb esetben – vissza is hatva a politikára, sőt a tudományra... 2006-ban a hazai rendészet nagy pontot kapott, és annak révén egyúttal nagy lehetőséget, hogy tudniillik szembenézzen saját lemaradásaival, és elkezdje kifejleszteni a szervezeti tanulás képességét. Persze okkal merülnek fel kétségek és bizonytalanságok, hogy a szervezeti tanulás belső képességének megléte tekintetében érdemes-e vizsgálni a rendészeti területen lé-

¹⁴ LENGYEL 2022.

¹⁵ HANKISS 1986: 62.

tező entitásokat és ott tevékenykedő személyeket, vagy azok mindig – szükségképpen – a joggá transzformált politikai akarat jobban-rosszabbul kivitelezett megnyilvánulásai lesznek.

A vizsgált terület rendelkezik-e azzal a minimális szervezeti tanulási képességgel, amely révén a maga által kifejlesztett, előállított új tudás beépül a szervezetbe (a szervezeti memóriába), és ott olyan mértékben rögzül, hogy ezáltal a további döntésekhez és azok végrehajtásához is érdemben hozzájárul?¹⁶ – tehetjük fel a kérdést. Milyen erős a szervezeti tanulás képessége a hazai rendészeti szerveknél? Ettől is függ ugyanis, hogy a rendészettudomány nagy terjedelemben vissza tud-e hatni saját tárgyára! Ezt a két jelenség közti logikai kapcsolatot Finszter a következőképpen fogalmazza meg: „A rendészeti tevékenység legalább két módon kapcsolódhat a tudományos kutatásokhoz. Egyfelől a rendészet, mint a társadalmi praxis egy sajátos területe, felhasználója az elmélet eredményeinek, másfelől pedig lehet tárgya is a kutatásoknak.”¹⁷ Ám a Finszter által leírtak csak akkor valósulhatnak meg, ha maga a rendészet is hajlandó okulni saját hibáiból és környezete impulzusaiból, azaz rendszerszintű tanulási mechanizmusai révén „ki van hegyezve” a tudomány újabb eredményeire is.

5. kérdés: Mit gondolnak a rendészeti szervek (vezetői) a rendészettudományról?

A 4. kérdésben megfogalmazottakhoz szorosan kötődő probléma, hogy mit gondol maga a rendészet a rendészettudományról, hogyan bánik – például – a tudományos utánpótlást adó doktoranduszokkal. Másként fogalmazva: önálló érték-e a rendészeti szervek vezetői számára, hogyha rendelkezésükre áll, hozzáférhető a problémák feltárása, értelmezése és rendezése körében a tudományok kínálta válaszok köre is – minőségi „fegyverként” tekintenek-e a tudomány eszközeire, illetve ugyan-ezek a vezetők féltő gondoskodással, gyöngéd, óvó, támogató hozzáállással kezelik-e a kutatókat, s különösen a szervezetük személyi állományához tartozó fiatalokat?

Ha doktoranduszokkal beszél az ember, úgy a rendészeti szerv kapcsán, ahol dolgoznak, gyakran azt halljuk tőlük, hogy: „tanulmányaimat nem akadályozzák, de nem is támogatnak”; vagy éppen azt, hogy: „ha munka mellett meg tudom oldani, nem zavarja őket, ha kutatok.” Ez az aspektus is önálló látletet...

¹⁶ BAKACSI et al. 2000: 30.

¹⁷ FINSZTER 1998: 34–39.

6. kérdés: Mennyire erősek a területen működő tudományos egyesületek?

Térségünkben a tudománynak hagyományosan az egyetemek, illetve az akadémiai kutatóintézetek jelentik a legerősebb bázisát, de jól látható trend a civil típusú szerveződések, a tudományos egyesületek, illetve az alapítványi formába szervezett, a tudományos törekvéseket támogató kezdeményezések erősödése is.¹⁸ Okkal merül fel tehát a kérdés, hogy a rendészettudományi irányultságú szakmai egyesületek milyen súllyal vannak jelen a vizsgált körben. A Magyar Rendészettudományi Társaság tevékenysége mindenképpen figyelemre méltó, illetve például a Magyar Hadtudományi Társaság Határőr Szakosztályának Pécsi Szakcsoportja is régóta kifejezetten aktív a szűken vett rendészeti szegmensben is: a *Pécsi Határőr Tudományos Közlemények* kiadójaként hozzájárulása a hazai rendészettudományhoz kifejezetten jelentős.

Lényeges, hogy a vizsgált területen a civil jelleg elsősorban azt jelenti, hogy a létrejövő entitások alulról szerveződve, szakmai alapokon és politikai kurzusváltásokon is túlmutató, folyamatos működés mellett tevékenykednek. Ez persze nem jelenti azt, hogy a különféle egyesületek és (klasszikus) alapítványok ne vállalhatnának fel érdekvédelmet, akár az egyes kormányzati konzultatív mechanizmusokban való részvételt: az egyes szakmai érdekek aggregálása, megjelenítése, képviselése a rendészeti kérdésekkel tudományos igénnyel is foglalkozó, a területet művelő civil szervezetek egyik lehetséges funkciója – még akkor is, ha egyes egyéni és kollektív jogok a rendészeti szférában csak korlátozottan gyakorolhatóak.

7. kérdés: A rendészettudomány kezdeményező módon vesz-e részt a tudománynépszerűsítésben?

A rendészettudomány mint interdiszciplináris tudományterület és úgy is mint tudás- és tudósközösséget generáló jelenségcsoport maga is jelentős kihívások előtt áll: az egyik, témánk szempontjából is lényeges ok éppenséggel az, hogy minden oktatási és kutatási intézményben nő az egyre inkább piaci alapúvá váló és kifelé irányuló tudásmenedzsment, illetve tudásmegosztás jelentősége, szoros összefüggésben a tudás és az azt közvetítő csatornák szerkezetének és jellemzőinek átalakulásával. Ennek az átalakulásnak – amelynek során a harmadik generációs egyetemek az oktatás és a kutatás mellett a felhalmozott tudás korábbiaknál szélesebb körben történő piacosítására törekednek – növekvő jelentőségű aspektusa a tudománynépszerűsítés is – úgy is mint a tudományos eredmények disszeminációjának új terepe.¹⁹ Az egyes tudományos műhelyek eredményeinek megismertetése, azoknak

¹⁸ Legújabb és erősen vegyes formaként említhetjük a közfeladatot ellátó közérdekű vagyongkezelő alapítványokat.

¹⁹ Részletesebben lásd RIXER 2020c: 379–402.

a szakmán túl a szélesebb nyilvánossághoz történő eljuttatása, s ennek révén is a tágabb intézmény imázsának erősítése, közvetett és közvetlen bevételeinek növekedése – mint cél – egyre fontosabbá válik a különféle intézményi prioritások és tervek listáin – nemzetközileg is. Fel kell tennünk tehát azt a kérdést is, hogy a rendészettudomány képviselői mennyire elkötelezettek és tudatosak a tudomány-népszerűsítésben, azaz eredményeik saját szűkebb közegükön kívül eső társadalmi szférákba való közvetítésében – nem utolsósorban a közösségi média segítségével is igénybe véve...

8. kérdés: Mennyire beágyazott a magyar rendészettudomány a nemzetközi tudományos közegben?

Milyen mértékben képes kapcsolódni a hazai rendészettudomány a nemzetközi közigazgatás-tudományi és rendészettudományi törekvésekhez? Kutatásai kompatibilisek-e a nemzetközi kutatásokkal, és – ennek részeként – léteznek-e magyar vezetésű, részvételű konzorciális jellegű együttműködések, méghozzá olyanok, amelyekben a közreműködés nem munkaköri kötelesség, és ahol ennek a közreműködésnek az egy-egy kutatóra vetített mértéke meghaladja az országtanulmány írását, értve ez alatt, hogy az egyes tanulmányok stb. úgy jönnek létre, hogy a résztvevők menet közben is alakítják egymás mondandóját, egymás nyilvános közléseit, és ezen keresztül egymás gondolkodásmódját is? Ha levonjuk a leíró jellegű és erősen auto-poietikus, azaz „önreferenciális” országtanulmányokat, s csak azok az írások maradnak fenn a szitán, amelyek tartalmát legalább egy külföldi kolléga közvetlenül és érdemben formálta, úgy marad-e korpusza a rendészettudomány nemzetközi irányultságú együttműködéseinek (nemzetközi publikációinak), s ha igen, az pontosan mekkora is?

9. kérdés: Hogy is állunk az interdiszciplinaritással?

Ahogy arra tanulmányom elején is utaltam, látszanak annak jelei, hogy az egyébként rendkívül jogias magyar közigazgatás-tudomány, illetve rendészettudomány (helyütt nem kívánom a kettő kapcsolatának jellegét, természetét, azaz kettejük „viszonyát” meghatározni, mert ennek jelen felvetéseim szempontjából nincs praktikus jelentősége) saját hagyományos szemléletét meghaladva kutatási projektjeiben rendszeresen megkísérli egyes új diszciplináris (határ)területek eredményeinek és módszereinek érdemi bevonását, túllépve az érdekességeket felvonultató, csupán a kölcsönös bemutatkozásra vállalkozó multidiszciplinaritáson, határozottan elindulva az inter- és transzdiszciplinaritás útján. Jól érzékelhető a kortárs

tudomány exponenciálisan fejlődő területei felé törekvés is: a szociálpszichológia,²⁰ az identitástudomány, az integritástudomány (amely ma már jóval több, mint a korrupciós jelenségek vizsgálata, amennyiben a kormányzástani összefüggések hangsúlyosabbá válása mellett olyan elemek is megjelennek, mint az értéktudatosság, a vezetői készségek, a szervezetfejlesztés vagy a tételes jogban is terebélyesedő kockázatelemzés), a digitalizáció hatásainak vizsgálata vagy éppen a hálózattudomány is érdemi kapcsolatot alakított ki a rendészettudománnyal az elmúlt évek Magyarországon. Amennyiben valaki mélyebb elemzésre is vállalkozna majd e körben, úgy érdemes magának azt az ellenőrző kérdést is feltennie az egyes kutatások kapcsán, hogy azok valóban képesek-e az új szubdiszciplínák, illetve határterületek eredményeit beépíteni, vagy csak kötelességszerűen hivatkoznak azok egyikére-másikára.

Összefoglalás

A tanulmány eloszlatta azokat a kétségeket, amelyek a rendészettudomány önállóságával, pontosabban annak hiányával kapcsolatban fogalmazódtak meg. Rögzítette, hogy a rendészettudomány minőségével kapcsolatos bizonytalanságokat nem elsősorban az önálló, azaz jól lehatárolható kutatási tárgy, az önálló módszer, illetve a meglévő kutatói bázis (kör) hiánya okozhatja, hanem – csak két elemet kiemelve – elsősorban a tudományterület korrumpálhatóságának lehetősége, a döntően rendészeti szerveknél alkalmazott kutatók személyét érintő tudományos autonómia hiánya, illetve a vizsgálat tárgyára – azaz magára a rendészetre – gyakorolt/gyakorolható érdemi hatás esetleges hiánya. Valamennyi felvetés hipotetikus jellegű, csak kisebb részben alátámasztott, így feltétlenül igényli a további kutatások általi igazolást is.

Jelen munka másik – az autonómiaigénytől nem elválasztható – lényeges megállapítása, hogy szükséges az államtól érdemben független rendészeti kutatóintézet felállítása – egy olyan intézeté, ahol a megrendelő személye és előzetesen kinyilvánított elvárása nem determinálja a lehetséges eredmények körét és tartalmát. Könnyen belátható, hogy egy olyan entitás elindulásához és stabil működéséhez, amely elsősorban a piacról vesz fel kutatási, stratégiaalkotásra vonatkozó és egyéb megrendeléseket, a magyar nyelvű piac biztosan túl szűk lenne ezen a területen is, de közép- és kelet-európai irányultságú nemzetközi intézetté terebélyesedve bizonyosan lehetne létjogosultsága.

IRODALOMJEGYZÉK

126/2019. (V. 30.) Korm. rendelet az idegenrendészeti szerv kijelöléséről és hatásköréről
BAKACSI Gyula et al. (2000): *Stratégiai emberi erőforrás menedzsment*. Budapest: KJK.

²⁰ A tágabb tudományterület egyes szociálpszichológiai összefüggéseire nézve lásd RIXER 2017: 441–456.

- FINSZTER Géza (1998): A közigazgatási és a rendvédelmi kutatások helye és perspektívái. *Belügyi Szemle*, 46(1), 34–39.
- HANKISS Elemér (1986): *Diagnózisok 2*. Budapest: Magvető.
- JAKAB András – SZABÓ Miklós (2015): A jogdogmatikai kutatás. In JAKAB András – MENYHÁRD Attila (szerk.): *A jog tudománya. Tudománytörténeti és tudományelméleti írások, gyakorlati tanácsokkal*. Budapest: HVG-ORAC, 26–46.
- KARSAIK (2012): Megalakult az MTA IX. Osztályának Rendészeti Albizottsága. *Rendészettudományi Olvasónapló*, 2012. május 18. Online: https://rendeszettudomany.blog.hu/2012/05/18/megalakult_az_mta_ix_osztalyanak_rendeszeti_albizottsaga
- KNEEN, Peter (1993): The Soviet scientific legacy: some differences of interpretation. *Science and Public Policy*, 20(4), 251. Online: <https://doi.org/10.1093/spp/20.4.251>
- LENGYEL Tibor (2022): Nem titkos, de nem is nyilvános: egyre több „kétezes” döntést hoznak Orbánék. *Hvg.hu*, 2022. január 5. Online: https://hvg.hu/itthon/20220105_Nem_titkos_de_nem_is_nyilvanos_egyre_tobb_ketezes_dontest_hoznak_Orbanek
- LINDER Viktória (2020): Közszolgálat, avagy lehet-e közösség a közigazgatás személyi állományához tartozókból? A magyar helyzet nemzetközi kitekintéssel. *Glossa Iuridica*, 7(1–2), 63.
- PETRÓ Csilla (2014): Vezetőképzés a közigazgatásban? *Új Magyar Közigazgatás*, 7(4), 9–17.
- RIXER Ádám (2016): Post-Soviet Features of Hungarian Administrative Sciences. *International Public Administration Review*, 14(2–3), 169–198. Online: [https://doi.org/10.17573/par.2016.2-3.08](https://doi.org/10.17573/ipar.2016.2-3.08)
- RIXER Ádám (2017): A magyar közigazgatási jogtudomány kognitív csapdái. In HOMICSKÓ Árpád Olivér – SZUCHY Róbert (szerk.): *Studia in honorem Péter Miskolczi-Bodnár 60*. Budapest: Károli Gáspár Református Egyetem Állam- és Jogtudományi Kar, 441–456.
- RIXER Ádám (2020a): A rendészet átalakulása a mai Magyarországon. *Új Magyar Közigazgatás*, 13(4), 40–49.
- RIXER Ádám (2020b): *A magyar közigazgatási jogtudomány értékelésének szempontjai*. Budapest: Ludovika.
- RIXER Ádám (2020c): A közigazgatási jogtudomány, mint népszerű tudomány. *Glossa Iuridica*, 7(1–2), 379–402.